

ถอดบทเรียนโควิด-19 : ตอนที่ 5 ก้าวสู่นาคตที่มั่นคง

วัคซีนโควิด-19 กลายเป็นประเด็นที่คนทั่วโลกให้ความสนใจที่สุด และเป็นหนึ่งในไม่กี่ครั้งในโลกที่ตั้งความหวังไว้กับเรื่องความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เรื่องใดเรื่องหนึ่งในเวลาเดียวกัน

วันนี้ทุกประเทศในโลกต่างต้องการวัคซีนโควิด-19 ประเทศยักษ์ใหญ่อย่างจีน สหรัฐอเมริกา รัสเซีย รวมถึงอังกฤษ ฝรั่งเศส ต่างก็มีการพัฒนาวัคซีนโควิด-19 กันอย่างรีบเร่ง

ความคุ้มค่าในการพัฒนาและผลิตวัคซีนส่วนใหญ่จำเป็นต้องพิจารณาจากประชากรในประเทศด้วย เพราะการลงทุนคิดค้น และสร้างโรงงานผลิตวัคซีน ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ต้องมีปริมาณการผลิตที่เหมาะสม โดยทั่วไปอยู่ในราว 200-500 ล้านโดสต่อปี หากวัคซีน 1 ตัว ต้องฉีด 2 ครั้ง รวม 2 โดส จะต้องมีการกระจายราว 100 ล้านคน จึงจะคุ้มค่า

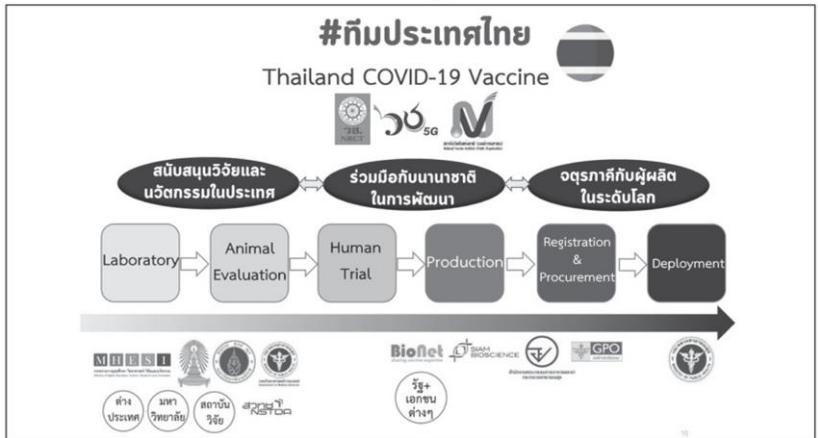
ขณะที่ ประเทศไทยเป็นประเทศขนาดกลางที่มีประชากรราว 66 ล้านคน เราต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศมาโดยตลอด ทำให้ประเทศไทยได้รับวัคซีนเป็นลำดับหลังๆ มีบทเรียนที่สำคัญคือในช่วงใช้หวัดใหญ่ 2009 ต้องสั่งซื้อวัคซีนจากต่างประเทศ กว่าวัคซีนจะมาถึง การระบาดก็จบลงเรียบร้อย

แต่ในสถานการณ์โควิด-19 หน่วยงานรัฐมนตรีมีนโยบายว่า ต้องการให้คนไทยได้รับวัคซีนเป็นลำดับแรกๆ ของโลก จะไม่เป็นประเทศท้ายๆ เหมือนในอดีต จึงมีกลไกเพื่อดำเนินการ 3 กลไกคู่ขนานกัน ได้แก่

กลไกที่ 1 รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตวัคซีนจากประเทศที่มีความก้าวหน้าในการพัฒนาวัคซีนโควิด-19 และมีแนวโน้มที่จะสำเร็จได้มากที่สุด นำมาสร้างฐานการผลิตขึ้นในประเทศไทย

กลไกที่ 2 เจรจากับประเทศที่กำลังพัฒนาวัคซีนและมีความก้าวหน้ามากที่สุด ซึ่งมีโอกาสที่หลากหลาย ประเทศจะผลิตได้สำเร็จ เพื่อให้แน่ใจว่าหากประเทศใดพัฒนาวัคซีนได้สำเร็จ ประเทศไทยก็จะมิวัคซีนใช้

กลไกที่ 3 สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาวัคซีนภายในประเทศ โดยการสนับสนุนหลากหลาย

เทคโนโลยี เพื่อให้แน่ใจว่าจะดำเนินการได้ และเป็นการส่งเสริมการวิจัยของประเทศให้มีความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้

วิธีแรก คือ การรับเอาเทคโนโลยีวัคซีนที่น่าจะใช้ได้มาผลิตในเมืองไทย เราก็มีกลไกในการเสาะหา นำเทคโนโลยีที่เขาใช้มาเทียบเคียงกับที่เราเคยทำ ซึ่งพบว่าเทคโนโลยีในการผลิตวัคซีนแบบกึ่งๆ เลี้ยงเชื้อ แต่เป็นเชื้อที่ไม่อันตราย น่าจะเป็นไปได้ จึงมีการเจรจากับหลายๆ ราย

วิธีที่สอง คือ การหาวัคซีนล่วงหน้า เป็นกลไกขององค์การอนามัยโลก ที่ให้ประเทศทั่วโลกมาร่วมลงทุนในผู้ผลิตวัคซีนหลายๆ ราย ซึ่งประเทศไทยก็ร่วมลงทุนด้วย และค่อนข้างมั่นใจว่าจะมีผู้ผลิตบางรายหรือหลายรายจะประสบความสำเร็จ นอกจากการร่วมลงทุนกับองค์การอนามัยโลกแล้ว ประเทศไทยก็ได้มีการเจรจาในระดับภูมิภาคกับผู้พัฒนาวัคซีนหลายๆ รายที่มีแนวโน้มว่าจะสำเร็จและทำการจองซื้อ

วิธีที่สาม คือ การลงทุนคิดค้นวัคซีนของประเทศไทย ด้วยทุกเทคโนโลยีทั้งโดยมาตรฐานที่มีอยู่ ทั้งเทคโนโลยีเลี้ยงเชื้อและเทคโนโลยีฆ่าเชื้อ รวมถึงเทคโนโลยีใหม่ DNA หรือ RNA ที่ใช้เวลาเพียง 2 เดือนก็เริ่มทดสอบได้ ซึ่งขณะนี้ก็เดินหน้าถึงการทดสอบในมนุษย์แล้ว

ผมเชื่อมั่นว่า การดำเนินการควบคู่กันทั้ง 3 กลไกนี้ จะทำให้ประเทศไทยมีวัคซีนโควิด-19 ใช้อยู่ในลำดับแรกๆ ของโลกอย่างแน่นอน

อย่างไรก็ตามในสถานการณ์โควิดนี้ ได้เปลี่ยนแปลงมุมมองของการพัฒนาประเทศไปหลายประการ

ประการแรก ทำให้เรามองเรื่องสุขภาพเป็นเรื่องความมั่นคง สถานการณ์นี้ แสดงให้เห็นชัดเจนว่า สุขภาพเป็นเรื่องสำคัญ นโยบายด้านความมั่นคงของประเทศ ต้องมีประเด็นสุขภาพเสมอ หากมีคนป่วยในประเทศมาก ประเทศก็จะเดินหน้าไปต่อไม่ได้ การลงทุนด้านสุขภาพคือการลงทุนเพื่อความมั่นคง

ประการที่สอง สินค้าและบริการหลายอย่างซึ่งแต่เดิมเป็นสินค้าปกติ เช่น หน้ากากอนามัย กลายเป็นสินค้าควบคุม แต่ละประเทศจำเป็นต้องมีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ดังนั้นถ้าเราลดการพึ่งพาต่างประเทศและหันมาพึ่งพาตนเองให้มากขึ้นจะทำให้ประเทศไทยอยู่รอดได้ในทุกสถานการณ์ ประเทศไทยต้องสามารถผลิตยา วัคซีน หรืออุปกรณ์ทางการแพทย์เพื่อใช้ในยามจำเป็นได้

ประการที่สาม การนำเสนอมูลอย่างรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ เชื้อถือได้และเข้าใจง่ายเมื่อทุกคนรู้ข้อมูลเพียงพอ ทุกคนจะร่วมมือกันปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง และเมื่อเราร่วมมือกันเราก็จะผ่านวิกฤตไปได้อย่างแน่นอน

เหตุการณ์โควิด-19 ในครั้งนี้ได้พลิกโฉม วม. และกระทรวง อว. ให้เห็นว่า วม. กระทรวง อว. สามารถสร้างประโยชน์ให้ประเทศด้วยการนำวิชาการ และผลงานวิจัย มาช่วยประเทศให้ผ่านวิกฤตโควิด-19 ยกแรกไปได้ แต่ศึกครั้งนี้ ยังมีอีกหลายยก วม. และกระทรวง อว. ก็จะมุ่งมั่นทำหน้าที่ขับเคลื่อนงานวิจัย โดยเฉพาะการสร้างระบบสุขภาพที่เข้มแข็งให้กับประชาชน เพื่อสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังคำที่ว่า "Health is The New Nation's Wealth"

โดย ศาสตราจารย์ ดร. นายแพทย์สิริฤกษ์ ทรงศิวิไล ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) อดีตผู้อำนวยการสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และอดีตหัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการด้านนวัตกรรมการแพทย์ และการวิจัยและพัฒนา ศบค.